

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Égész évre 10 korona, félévre 5 korona,
negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyen-
ként, ha előfizetnek 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szerkesztői részét illető közlemények, a szerkesztőség-
hez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyv-
nyomdájában, hová a hirdetések és előfizetési pénzek
küldendők.

Az országgyűlés összeülése

Budapest, 1901. január 14.

Hétfőn letelt a parlament karácsonyi szünete, a képviselőház újból összeült és folytatja a költségvetés tárgyalását, amelyet az imént megszakítottak. A belügyi költségvetés került volna sorra, azonban közbejött a karácsonyi szünet. Már akkor előre jelezték, hogy különösen a belügyi tárczában tüzetes birálat tárgyává teszik Széll Kálmánnak és a szabadelvűpártnak politikáját.

A közbeeső időben két nevezetes mozzanat merült fel, amelyeket bizonyára szóvá fognak tenni a belügyi költségvetés tárgyalása alatt, mert itt szokták megbeszélni a képviselőválasztásokat. Az egyik incidens Falk Miksa újévi beszéde és a másik Baénreiter volt osztrák miniszter nyilatkozata és az osztrák félhivatalos sajtónak ehhez a nyilatkozathoz fűzött kommentárja.

Az osztrák sajtó eme része meglehetősen meggyanúsítja a magyar kormány-parti többség szándékát, azt állítván, hogy ahhoz, miként az osztrák és magyar kiegyezés létrejöttén, szükséges egy új magyar országgyűlés, mely föltétlenül engedelmessé lesz az osztrák követelések megadására. Ennélfogva Széll Kálmánnak az lenne a feladata, hogy olyan többséget hozzon létre az új választásokon, amely készségesen megszavazza az osztrákok követelését.

Nem kell külön indokolnunk, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas párt ezt a gyanúsítást nem fogja szó nélkül hagyni, sőt politikai tőkét kovácsolt ebből a Széll-kormány ellen. Miként tudjuk, a függetlenségi és negyvennyolcas pártnak mindkét árnyalata mintegy fogadalomszerű határozatot hozott nemrégiben, amelynek értelmében a legnagyobb erőfeszítéssel, lankadatlan buzgósággal követelik az önálló vámterület létesítését, mert ennek a párt nézete szerint az ideje elérkezett. A közjogi kapcsolat fenn nem tartható, mert Ausztria képtelen a parlamentáris kormányzásra.

A vámközösség tíz évenkénti meghosszabbításához pedig a törvény világos szavai szerint, a két országgyűlés hozzájárulása szükséges. Törvénytelennek és alkotmányellenesnek tekintik a mai állapotot, midőn csak a magyar országgyűlés intézkedett a közös vámterület fönntartása iránt, ellenben Ausztriában a 14. §. alapján léptették életbe a megfelelő intézkedéseket. Emlékeztet a függetlenségi párti sajtó arra, hogy midőn a Széll-kor-

mány megalakult, akkor az Ausztriával való viszony ezen rendezését a kormány úgy tüntette fel, hogy mintegy kényszerhelyzetben volt az ügyeket ezalapon rendezni, mivel az előbbeni kormány tekintetben a kezét előre megkötötte. A függetlenségi párt ennek folytán paktumszerűleg beleegyezett az ügyek ekként való rendezésébe, de tovább ezt tūrni nem hajlandó és mindenáron követeli a külön vámterület felállítását.

A parlament ezen utolsó ülészakájában előreláthatólag tulnyomórészen dominálni fog az Ausztriával való viszonyunk kérdése. Nem lehet tagadni, hogy ezen kérdések fejtegetése elől elzárkóznunk nem lehet. És legkevésbé sem ellenzi Széll Kálmán ezeknek a kérdéseknek fölvetését és megvitatását, valamint bátorsággal és erővel nézhet elébe a függetlenségi párti támadásoknak. Széll Kálmán eddigelé semmiféle álláspontot fel nem adott, sőt nagy érdeme, hogy, habár kénytelen volt Ausztriával való vámközösségünket továbbra is fönntartani, azonban mindenféle alkotmányos garanciákkal körülvette ezen intézkedést, úgy, hogy a magyar nemzetnek a külön vámterülethez való jogai tekintetében minden alkotmányellenes következtetés és sérelmes magyarázat teljesen ki van zárva. Miért is a függetlenségi pártnak nincs oka arra, hogy előre vádat kovácsoljon Széll Kálmán ellen, a magyar állami szempontok állítólagos háttérbe szorítása miatt. Azt hisszük, hogy függetlenségi és negyvennyolcas párt a saját politikai reputációja miatt és zászlójának becsülete végett, minden egyes alkalmat megragad arra, hogy programja ezen fontos pontjának érvényt szerezni törekedjék. De már azt föltehetjük ezen párt bölcsességéről, hogy magatartásával nem fogja veszélyeztetni azon nagyfotosságu érdekeket, melyeket mi az Ausztriával való eddigi viszonyaink fönntartásához fűzünk.

Mert nem olyan egyedül üdvözítő dolog ám a különálló vámterület. Pénzünk most nincs. Az is bizonyos, hogy az átmeneti stádiumban Magyarország nagyon megérezné azt, hogy nyersterményeinknek fogyasztópiacza Ausztriában elzáratott. A külön vámterület áldását talán évtizedek múlva élvezhetnénk csak, midőn az ausztriai tőke Magyarországra vándorolván, a gyáripár és a kézműipar fellendülne, a fogyasztók száma megszorodnék és elérnénk azt az ideális közgazdasági állapotot, hogy ipari szükségleteinket itthon állítanók elő, ipari cikkek behozatalára szükségünk nem volna, viszont nyersterményeink tulnyomó részét itthon dolgoz-

nók fel és ipari, valamint nyerstermékeink feleslegét kivívén a vámsorompón kívül, ezt, mint tiszta nyereséges kivitelt számolnók el. Meg vagyunk győződve arról, hogy a függetlenségi párt sem hiszi, miként az önálló vámterület proklamálása után ez az ideális állapot nyomban bekövetkeznék. Ezért tehát gazdasági oldalról sem olyan nyilvánvaló nyereség az önálló vámterület, mely bizony az első években igen súlyos gazdasági válságokba sodorhatná az országot.

Nagyon természetes, hogy aztán egy ilyen válságos helyzetet felhasználva, csak hogy ebből bármilyen módon kimeneküljünk, könnyű volna politikai propagandát csinálni arra, hogy Ausztriával e mostaninál sokkal rosszabb kiegyezést csináljunk, amelyen Ausztria bizonyára kapva kapna. Nem olyan bizonyos és sikeres vállalkozás az az önálló vámterület. Sőt ha a függetlenségi és negyvennyolcas párt programját tekintjük, a logika szerint ezen program megvalósításának sorrendjéhez az óhajtott önálló vámterületnek utolsó helyen kellene állania. Az önálló vámterületről csak akkor kellene beszélni, amidőn már az Ausztriával való összes közjogi kapcsolataink szétváltak örökre, a visszaállítás reménye nélkül. De míg a közösgyi intézmények megmaradnak, addig eltekintve a vámügyi közigazgatás nehézségeitől, majdnem kivihetetlennek látszik gazdasági okokból is az önálló vámterület. Így pl. a hadsereg szükségleteinek beszerzésénél még a nyersanyag szállításánál sem vehetnénk részt oly arányban, mint aminőben most jut nekünk. Mert a hadsereg osztrák részét bizonyára kizárólag osztrák ipari cikkekkel látnók el és a magyar kenyérre és zabra nem reflektálnának. Viszont mi, fejletlen iparunk mellett kénytelenek volnánk addig is, amíg erre képesek leszünk, a saját erőnkől máshonnan beszerezni a hadi felszerelést.

Erre nézve már az is bajt okozna, hogy e hadsereg közös intézménye mellett csakis egyforma hadfelszerelési cikkeit kellene beszereznünk és így megeshetnék, hogy éppen Ausztriából kellene azokat vennünk, ahonnan a mi nyersterményeink ki lennének zárva. A közös vámterület igen nehéz kérdés úgy vámpolitikai, mint általános politikai szempontból.

Ilyen véletlen eset folytán azt megcsinálni úgy sem tudjuk. És ezért joggal elvárjuk, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas pártban lesz annyi politikai bölcsesség és előrelátás, miként a különálló vámterület erőszakolásával egyrészt

az ausztriai bonyadalmak solyosbitását szaporítani, másrészt a magyar parlament működésének megbénítását eszközölni nem fogja.

A Falk-féle esetnek kezdetben sem tulajdonítottunk messzeható jelentőséget. Amennyiben félreértésről van szó, a felvilágosítás annál kevésbé fog elmaradni, mert arra minden oldalról nagy készség mutatkozik. Állítólag ezt az esetet a néppárt sanda taktikája akarja szőnyegre hozni a Házban és pedig abból a célból, hogy Széll Kálmánt és a volt nemzeti párt tagjait a szabadelvű pártelött kompromittálja úgy tüntetvén fel a dolgot, hogy Széll Kálmán a nemzeti pártnak valami titkos ígéretet tett volna a liberálisizmus rovására és hogy a nemzeti párt régi fegyvertáráának, a néppártnak támogatásával juthatott volna be a szabadelvű pártba. Furesa, ha valaki azzal akar valakit rossz hírbe hozni, hogy rokonának vagy barátjának nevezi. Mert a néppárt is tudja, hogy tőle az ország lassanként elfordul és ezen bukásában magával akarja ragadni azokat, akiket előbb barátainak nevezhetett.

Ezen jelenségek között indult meg az országgyűlés befejező korszaka. Most még mély csend van mindenfelé. Azonban előreláthatólag, a választási mozgalmak előszele parlamenti viharok alakjában fog kitörni és megindulni. Az országgyűlés utolsó ülései bizonyára érdekesek és zajosak lesznek.

R.

Vármegyei választások előtt.

(—z—y.) Nehogy azt higgye a választások előtt különben se nyájias olvasó, hogy a mostani parlament fölött húzágáljuk meg a lélekharangot. Ez a parlament, egyes személy-változásoktól eltekintve, egységesebben és összetartóbban fog visszakerülni az ország sorsának intézésére, mint valaha.

Erre biztosíték, ha egyéb nem, már csak a Széll Kálmán momentuózus újévi beszéde, mely az ország szívéhez és agyához egyaránt szólt, melegen, szívesen, okosan meggyőzőleg.

Hanem, igenis beszélünk a kissé távolabb álló, de mégis közelálló törvényhatósági tisztújításokról. „Ez lesz az utolsó választás” mondják sóhajtva azok, a kik a törvényhatósági önkormányzat hiveinek szeretik vallani magokat; „az utolsó választás”, mondják megkönnyebülten a reformok barátjai.

A magyar alkotmány történelmében a törvényhatóságok elévülhetetlen érdemeket szereztek annak megvédelmezésében és tovább fejlesztésében. A ki ezt tagadni merné, az hazánk történetét nem ismeri. Nem is akarnak az érdemből egy szemernyit sem levonni azok, a kik a megváltozott viszonyok következtében a törvényhatóságok reformálását írták zászlójukra. A megváltozott viszonyok az intézményeknek ahhoz mért megváltoztatását, esetleg új intézményeket követelnek.

A törvényhatóságok, mint az „alkotmány védbástyái”, hiven és becsületesen megfeleltek ennek a kötelességüknek. Ma már nem tetszeleghetnek ebben a szerepben. Ebbeli feladatukat ma már más organumok teljesítik éppen oly hiven és becsületesen. A törvényhatóságokra ma már az a nem kis anynylendő feladat nehezedik, hogy jól, gyorsan és pártszempontoktól menten ellássák a közigazgatást; a mi nem is olyan könnyű feladat, ha meggondoljuk, hogy a közigazgatás a bölcsőtől a koporsóig kíséri az embert változatos életének tartama alatt s ha meggondoljuk, hogy az embernek úgy anyagi, mint szellemi érdekei mily sokszoros fonálszállakkal vannak összekötve a közigazgatással.

Óriási tévedésben vannak azok, a kik a tisztviselők választásában látják a törvényhatósági önkormányzat lényegét s a kik ezen jog elvesztésében

a törvényhatósági élet teljes megsemmisülését látják. Bár elismerjük, hogy a tisztviselők választása az önkormányzati jogok egyik legfontosabbika volt, olyan, hogy az az önkormányzat lényegét teljesen kimerítette volna. A tisztviselők választása és önkormányzati jog fogalma nem fedték egymást.

A régebbi időkben, mikor a tisztviselői állások „nobile officium”-ok voltak, még volt értelme a választásoknak; de napjainkban a „nobile officium”-ok kora lejárt és mindenki megvárja jól teljesített munkájának megérdemelt jutalmát. A mai nehéz megélhetési viszonyok között, a létért való szakadatlan küzdelemben a könnyelműség vádját nélkül senki sem bízhatja magát és a családját a jövőre bizonytalan esélyeire. Innen magyarázható meg a tisztújítások alkalmával tapasztalható az a jelenség, hogy igen sok állásra, főleg olyanokra, a melyeknek betöltése végzett fiatal erőt kíván, egyáltalában nem akad pályázó.

A kinevezési rendszerrel és a fizetések rendezésével ezen a bajon segítve lesz; mert az állás biztonsága nagy vonzerőt fog gyakorolni. Csodálkozunk is azon a szívós makacsságon, a melylyel az önkormányzat hivei a választási rendszerhez ragaszkodnak és annál inkább csodálkozunk, mert most is, valahányszor egy nem nyűkre való választásról van szó, részükre azonnal felhangzik a panasz, a választási visszaélések, a corruptio, a főispáni önkényeskedés stb. stb. miatt. Hátha ezeken a bajokon a mostani rendszer keretén belül segíteni nem lehet, a józan ész is nem azt juttatja-e, hogy egy más rendszerrel tegyünk kísérletet!

Véleményünk szerint azonban nem is a tisztviselők választásán fordul meg az önkormányzati jog lényege. Törvényhatóságaink az önkormányzat szempontjából sokkal többet nyernének, ha felszabadulnának a kormányhoz azon mindenre kiterjedő gyámokdása alól, a mely alatt jelenleg vannak. Ha az önkormányzati elemek számára az eddiginél nagyobb eselekvési kör biztosíthatnák; ha a törvényhatóságok számára csak az önkormányzat látszata adatnók meg, mindjárt pezsgőbb élet fejlődne ki a törvényhatóságokban és az önkormányzati élet szempontjából sokkal többet nyernének, mint a mennyit a tisztviselők kinevezésében veszítenek.

Az a körülmény, hogy a magyar nemzet, a mely alkotmánya és alkotmányos intézményei fentartásában rideg conservatismust fejt ki, elérkeztetnek látja már az időt a törvényhatóságok reformálására, a legélesebben szóló tanubizonyossága annak, hogy ez az intézmény valóban megérett a reformra. Bizonyos meghatottsággal fogjuk szemlélni „az utolsó tisztújítás”-t s a törvényhatóságoktól jelen szervezetükben olyképp visszünk búcsút, mint egy oly barátunktól és jöttevőnkől, kit az idő kérelmetlen törvénye döntött sirba.

Tanügy.

Népoktatásügy Háromszéken.

— Csánki Gyula kir. tanfelügyelő jelentése a megyei közigazg. bizottság januári ülésében. —

A december hó folyamán hivatalomba érkezett beadványok, megkeresések és rendeletek közül, külön szám alatt iktatóra vétetett 348 ügydarab, mely számmal, hivatali iktatókönyvem utolsó száma e hónapban 4128-ra emelkedett. Hozzá számítva ehhez, mint a múlt év e hónapjában is tettük, a gondnokságok, iskolazékek és felügyelőbizottságok havi üléseinek jegyzőkönyvei, továbbá az állami és községi iskolák tanítói és az iparos s kereskedő tanoncziskolák igazgatóinak havi jelentései ezimén havonként csak 50 vagy az egész éven át 600 számot, megkapjuk ez évben is a megnyugtatót arra nézve, hogy hivatalom számokkal kifejezhető munkássága ez évben sem állott és maradt mögötte az előző évekbelinek. Hogy egyéb tekintetekben mily értékű volt, mennyit ért e munkásság, nem maradt-e messze mögötte a múlt és az az előtti években kifejtett munkásságnak, annak megítélésére első sorban a tekintetes bizottság, aztán a vármegyének az oktatásügy iránt mindig érdeklő közönsége van hivatva. Engem megnyugtató az a tudat, hogy kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal igyekeztem mindig s teendőim minden terén teljesíteni ez évben is.

A december hó folyamán vett, valamint az előző hónapokról ájtott ügyek intézése tárgyában december hó folyamán 960 kiadványozás történt.

Hivatalom e keretben mozgott december havi közigazgatási munkásságának nevezetesebb tárgyai voltak: A beiskolázás és a rendes iskolába-járás ellenőrzése, a számadások és költségvetések ellátása, az 1189/900 tanévi statisztikai anyag feldolgozása, a gazdasági ismétlőiskolák szervezése s államségély iránti kérvényeinek felterjesztése, a nyugdíj pótló s egyéb államségélyek iránt egyesek részéről beadott kérvények felterjesztése, az arezképes igazolványok érvényesítése, a 30 filléres nyugdíj-alaphoz való hozzájárulási díjakra vonatkozó kimutatásokhoz szükséges adatok egybegyűjtése stb. . . .

A rendes iskolába járás ellenőrzése körüli teendőknél elmulasztása vagy hanyagul teljesítése miatt december hó folyamán a feltorjai, felsőcsarnátoni, kézdipolyáni, lembényi, kovásznai, gelenczei illyefalvi, hidvégi, k.-ajtai, lüeti és miklósvári; továbbá az ikafalvi, nyujtói, oroszfalvi, volái és sepsiszentkirályi községi előjáróságok ellen kellett az 1501—95 sz. k. b. határozat alapján és értelmében a járási főszolgabírótól megtorló intézkedést kérnem.

Iskoláink decz. havi állapota nagy általánosságban kielégítőnek, kedvezőnek mondható; a meny nyiban a tanítás folytonossága, a karácsonyi szünetektől eltekintve, rendkívüli, nagybőrművű fennakadást sehol sem szenvedett; sőt a mult hónapban fellépett járvány miatt bezárt k.-martonosi iskolák is megkezdették ismét működésüket. Járványos betegségek fellépte miatt sehol sem lett beszüntetve az iskolázás; de kisebbmértű, részleges megzavaratást mégis több helyen szenvedett a tanítás, a tanítók betegeskedése miatt.

Tanítói állomásaink, sőt mondhatjuk, hogy népoktatási intézeteink száma is, december hó folyamán ismét szaporodott egygyel: a baróthi gazdasági ismétlőiskolai szaktanítói állomással, illetőleg magával a baróthi szaktanítás gazdasági ismétlőiskolával.

A 27-ik új állomás ez már, itt működésbe ideje alatt; de a 27 közül egy sínos, a melynek működése elé nagyobb várakozással néztem volna, mint ezé elé. Tanítói oklevélének megszerzése után a pápai gazdasági iskolában 2 évi folyamat halgatott, ezután kitűnő szaktanítói oklevelet nyert ifjú, új tanító december hó 22-én tette le előttem a hivatalos esküt s foglalta el baróthi új állomását. Az iskola azonban csak január hóban kezdi meg működését.

December hó folyamán sem volt tanítás a besenyői ev.-ref. iskolában; úgy látszik, hogy a község iskolaköteles növendékeire nézve a f. tanév teljesen el fog veszni, mert az iskola-fentartó hitközség nem képes más iskolahelyiségről gondoskodni. Üresedésben van a szárazajtai ev. ref., a sepsimartonosi községi, az imecsfalvi róm. kath., a bodzaforodulói, a bodzavámi és k.-martonosi gör. kel. iskoláknál egy-egy állomás. Helyettesi tanerők működnek az esztelneki, árkosi, kovásznai, zabolai, peselneki és a sepsiszentgyörgyi állami iskolánál, mely utóbbinál a második leányosztály tulzsfoltossága tette szükségessé a kisegítő tanerő alkalmazását. Szabadsgólva van az uzoni ev. ref. iskola egyik tanítója is, kinek növendékei a többi tanerők között vannak megosztva.

A decz. hó folyamán vett miniszteri rendeletek és intézkedések alapján jelentem, hogy a baróthi igazgatói iroda butorainak ára fejében 230 korona kiutaltatott; a nyéni gazdasági iskola részére 180 korona, Balázs Ferencz nyug. tanító részére 50 korona, Stréza Pál Miklós volt tanító, özvegy részére 40 korona, Gergely Pál volt tanító, özvegy részére 200 korona. Bara György elagott tanító részére 200 és Moldován Gizella k.-ajtai tanítónő részére 40 korona államségély utalványoztatott, a Tormay-féle mezőgazdasági vezérfonalból 18 példány a földmívelésügyi miniszter ur által hozzám kiosztás végett leküldetvén, ezeket egyes gazdasági irányu ismétlő oktatást folytató iskoláknak szétküldöttem és hogy gazdasági ismétlőiskoláink számára; ugyancsak a földmívelésügyi miniszter ur ó nagyméltósága által megrendeltetett a „Néplap” 1901. évi 1—1 példánya is.

Végül örömmel jelzem és jelentem itt a tekintetes bizottság előtt is, hogy a magyar földhitelein-

tézet által a gyümölcsfaiskola-kezelők jutalmazására alapított ösztöndíjakból, egy 200 koronás jutalondíj az 1900. évre szólólag, a kisborosnyói állami iskola egyik tanítója, Mihályfalvi Károly részére lett elismerő oklevél mellett odaítélve.

Vasuti embertelenség.

— A kolozsvári üzletvezetéség figyelmébe. —

Kézdi-Vásárhelyt, 1901. jan. 11-én.

Régi dolog már, a háromszék-brassói helyi-érdekű vasut azon mizériája, hogy utasait téli időben a legnyomorultabb helyzetben szokta ott hagyni. Hűségösen régi jó hírnevéhez az idén is megtette azt. Folyó hó 5-én délután több szülő idegen helyt tanuló gyereket a kézdivásárhelyi állomásra vitte, hogy őket rendeltetési helyükre küldje. Ott láttunk egész aparátust: mérnököt, tisztet, altisztot, gépészt, stb. főintéző személyzetet, kik mint a csatára kőszülő harcosok felfegyverkezve minden szükségességekkel, meleg öltözékekkel hőkövel, biztató reményt nyújtottak az aggódó szülőknél, hogy a vonat ilyen elővigyázat és gondoskodás mellett nem fog megakadni. No de a mai kor hiúságait is bebizonyosult; ma már igen sok hivatalnok a kiszabott szabályzat és paragrafus rabja. Humanitás, emberies érzés, felebaráti szeretet, előzékenységi ismeretlen fogalmak nagy részénél. E szerencsétlen hibában szenvedő egyénekből állt ama vezető csapat is, kik nevezett vonatot f. hó 5-én K.-Vásárhelyről Brassóba vezették. A tomboló vihar dacára számos utassal utnak indultak és még azt sem tették meg, hogy a jövet előjáró I. és II. osztályú vagonokat a mozdony után helyezték, hanem mint máskor, a hosszú vonat végén fűtetlenül indították utnak. Világot gyújtani a jegyszédő kalauz ur talán szükségesnek se látta, vagy azért nem tette, hogy a szegény utasok ne lássák a borzasztó vihart, mely életük ellen tör. Az elbizakodottság, tudatlanság, meggondolatlanság, embertelenség egész változata tűnik fel előttünk, ha bírálni kezdjük ama botrányos eljárást, mit e vonat elakadásánál a vezetők tanúsítottak. Az ismert Bitá-Eresztvény közötti Morgón megáll a vonat, a dühöngő viharban tovább menni nem tud. Ekkor valamelyik okos kitalálja, hogy a II. és I. osztályú két vaggont akaszták le és a III. osztályú kupékkal menjenek be Eresztvénybe s ezt meg is teszik a nélkül, hogy az I. és II. osztályú utasait felszólították volna arra, hogy tekintettel e helyzetre, vonuljanak át a nyitott ajtókon a III. osztályba.

A bölcsesség cserbe hagyta, mert míg a III. osztályt bevitték Eresztvénybe, az I. és II. osztályú vagonokat úgy eltorlaszolta a hóvihar, hogy ahöz jutniuk többé nem lehetett. Az okos kalauz Kónya midőn látta, hogy tudománya cserbe hagyta, bement a gyöngén öltözött nő utasokhoz és ajánlotta nekik, hogy vagy Eresztvénybe, vagy Bitára gyalog induljanak el az esthomályában és dühöngő viharban. Egy jó lelkű ismeretlen férfi utas átlátva azt, hogy a nők mihelyt kilépnek — a vihart kibírni nem tudván el vannak veszve — intette, hogy ki ne lépjenek. Erre a veszély tudatában a nők sirni, a hideg miatt reszketni, fájni kezdtek. Kónya kalauz uram pedig bement Bitára és semmi intézkedést nem tett, hogy a 18 fős hidegben didergő utasokat megmentse. Miután emberi élet megmentéséről volt szó, kötelessége lett volna Bitá község előjáróságának jelentést tenni, hogy az intézkedjék. Nem, ő, mint a ki jól végezte a dolgát, hagyta, hogy a Bitá és Eresztvény közötti Morgón, hol a szélvihar legjobban dühöngött, 6 nő és 2 férfi esti 6 órától másnap reggel 8 óráig a legnagyobb lelki és testi szenvedések között várja a végzetes halált. Szerencsére, hogy Özv. Bodory Jánosné 6 nagysága bundában volt és a maga élete kockáztatásával levetette bundáját, takargatta, biztatta a esüggő gyerekeket és egész éjen át nem hagyta elaludni, nehogy megfagyjanak. Ily nyomorult helyzetben látva őket a bitai ör. Dombi és Ráduly Gábor nagyborosnyói vasuti munkás felülemelkedtek előjáróik köztívén és a szegények megmentésére siettek. Bitáról szánat és munkás embereket hívtak és a félig megdermedt utasokat Bitára szállították, hol előbb Hirsch vendéglős, később Sándor Mihály állami tanító vendégszerető házában vették őket ápolás, gondozás alá. Csakis ez egyének jószágának, de

nem a vasuti uraknak köszönhetjük, hogy gyerekeink még élnek.

Ily eljárás méltó megtorlásra vár. Ha hivatalnok, teljesítse kötelességét, ha nem alkalmas, bocsáttassék el, vagy próbáljanak vele más helyt, de ne ott, hol emberi élet van rájuk bízva.

A panasz bement és várjuk az üzletvezetéség intézkedését. Több szülő.

Uj munka és kenyér az iparosoknak.

Kézdi-Vásárhely, 1901. jan. 14.

Azon sulyos válság, a mely a magyar mezőgazdaságra, iparra és kereskedelemre már évek sora óta nehezedik, sehol sem érezhető nyomasztóbban, mint éppen nálunk a Székelyföld határszéli vidékein. Főbb kísérlet történt már közgazdasági életünk vezető férfiai részéről arra, hogy az inséggel küzdő székelység munkát és kenyeret kaphasson. Ezen intézkedések egyik nagyfontosságú mozzanatáról adunk hírt az alábbiakban Pötsa József főispánnak városunk polgármesteréhez intézett átirata alapján.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter határozata alapján a Seps-Szentgyörgyön fennálló Székely szövőgyár és háziipar vállalatot, a mely a Klinger Henrik czég tulajdonába ment át, — a czég vidéki fióktelepekkel bővíti ki és Háromszék vármegye területén az önként ajánlkozó háziiparosok közt 5 év alatt 50 db szövőszéket oszt ki ingyen azon czélból, hogy a házi iparosoknak állandó házi foglalkozást és kenyeret adjon.

A szövőszékek a jelentkezők közt díjmentesen osztatnak ki, azokat a czég állítja föl, rendezi be és ő tanítja ki a házi iparosokat a gépkezelésében. A szövőszék mindaddig míg az illető a czég számára dolgozik, az illető birtokában marad. A házi iparosnak a fonalat a czég adja és ugyanez kötelezi magát, hogy munkanélkül soha sem hagyja a munkásokat, — valamint, hogy a meghatározott szövődíjat a kész munka beszállításakor pontosan ki fogja fizetni.

Ilyformán a jelentkezőknek alkalmuk nyílik minden befektetés és költség nélkül, otthon saját lakásukon jövedelmező foglalkozásra és jó keresetre tenni szert, a mi különösen a gazdasági munkák szünetelése idején, télen rendkívüli előny a keresetnélküli székely lakosságra.

A kik ilyen módon a székely szövőgyár és háziipar vállalat számára munkát vállalni hajlandók jelentkezzenek sürgősen Dr. Török Andor polgármesternél, s hogy a szövőszékek beállítását és a munkát még ezen a télen meglehessen kezdeni. Az üdvös és életre való vállalkozást magunk részéről is melegen ajánljuk olvasóink, különösen iparos polgártársaink figyelmébe.

Ujdonságok.

— A népszámlálás Kézdi-Vásárhelyt már nagy részben készen van. Az összeírás 10-ig megtörtént s most a népszámlálási biztosok az összeírást dolgozzák. A népszámlálás eredményéről még nem lehet egész biztos adatokat tudni, de az már eddig bizonyos, hogy K.-Vásárhely város lakossága nem várt szaporodást mutat. Az 1890. évi népszámlálás ugyanis 4700 lakost mutatott ki és most a lakosok száma körülbelül 5400 körül fog járni. Ebből a jelentékeny szaporodásból mi korán sem azon konsekuensiát vonjuk le, hogy 10 év alatt természetes szaporodás és letelepedés útján növekedett meg a lakosság száma ily öröndetes módon, mert azt már régen tudjuk, hogy bizony minálunk alig születik több ember, mint a mennyi meghal, a letelepedés sem olyan nagy mérvű, hogy abból olyan nagy eredmény jöjjön ki, tehát mi a nagy szaporodást annak tulajdonítjuk, hogy ezuttal városi tisztviselők alkalmaztattak népszámlálási biztosokul, kik a helyi viszonyokat alaposan ismerő, úgy szólva lehetlenné tették, hogy valaki a családtagok vagy alkalmazottak közül egyet is eltagadhasson, a mit bizony máskor szívesen megtettek, nem lehetvén kiirtani a népből azon meggyőződést, hogy a népszámlálási adatok gyűjtése az adókövetésre befolyással van.

Nézetünk szerint még az 5400-as szám sem felel meg a tényleges állapotnak, mert még körülbelül 200 főnyi honvéd legénység s mintegy 200 tanuló, kik a számláláskor szünetdöztek s legalább 200 család, ipari alkalmazott s más egyén, kik az új év kezdetén még nem tértek vissza rendes foglalkozásuk helyére, szintén nem voltak felvehetők. Mindezeket összefoglalva, meg vagyunk győződve, hogy K.-Vásárhely lakossága 6000-et bizonyosan kitev. — Székely-Udvarhelyen az előleges össze-számlítás szerint 4760-ra tehető a lakosok száma.

— Dr. Böldi László főispán beiktatása Segesváron mult szombaton, Grf. Lázár István főispán beiktatása Brassóban kedden nagy fényvel s általános lelkesedéssel ment végbe.

— Halálozások. Dr. Vorsatz Antal kir. aljárásbíró Székely-Udvarhelyen 41 éves korában, f. hó. 10-én hosszas szenvedés után elhunyt. — Bakay Antal, zentai községi iskolai tanító f. hó 7-én Zentán, 54 éves korában, szívizélhűdésben hirtelen elhunyt. Az elhunyt derék tanügyi munkájában Rác János, a kézdivásárhelyi r. kath. egyházközség kitűnő énekezőre apóst gyászolja.

— Mulató város. Carneval hercege egész pompájával vonul be az idén is K.-Vásárhelyre. Az első bál f. hó 19-én az ev. ref. egyház javára fog megtartatni. (?) A főrendezés az ifju s. lelkész kezében van s a siker el nem marad. — Január 26-án a szegény öregek menháza javára rendeztetik Benkő Lajos gazdatanácsos és Dr. Dávid Jánosné társelnöksége alatt kedélyes álarczos bál. — Február 2-án az „Erzsébet” árvaleányház közkezdveltségnek örvendő farsangi lakadalmi menettel s több szórakoztató mozzanattal összekötött bálja tartatik meg Csizsár Dénesné és ifj. Kovács János elnöksége alatt. — Február 9-én a róm. kath. egyháznak lesz kedélyes mulatsága. — Február 16-án a kereskedő ifjak fényes zártkörü estélye. — Február 19-én a róegylet szép Calicó bálján vehetünk részt.

— A hóvihar áldozata lett Dézsi Lajos kis-kászoni földmives f. hó 6-án. Kézdivásárhelyen járt két társával s mivel a Nemere erősen fujdogált, egy kissé többet öntöttek fel a garatra a sziverősítóból, hogy meg ne fázna. Dézsi Lajos a tulon is tul vett be az erős italsóból. Egy darabig együtt menedégltek mind a hárman. Nagy volt a porozó, zugott a szél s e közben Dézsi Lajos elmaradt a mező közepe táján. Társai is félig megfagyva érkeztek haza s mikor fölébredtek, meg döbbenve vették észre, hogy Dézsi Lajos nem jött haza, valahol ott kinn maradt a hóviharban, elesett s bizonyára alátemette a hó. Azóta nap-nap után keresi a családja hiába. Nyoma veszett a szerencsétlennek, mert társai sem tudják, hogy hol maradhatott el tőlük.

— Képviselőjelölés Marosvásárhelyen. A Lukács Béla halálával megüresedett országos képviselői állásra Marosvásárhely I. kerületében a szabadelvűpárt egyhangú lelkesedéssel a város polgármesterét Geréb Bólt jelölte. Mivel ellenjelöltje nincs, egyhangú megválasztása bizonyos.

— Megszökött katonák. A Brassóban állomásozó es. és kir. 2-ik gyalogezred parancsnokságának értesítése szerint volái Majláth Miklós, soósmezői Dregán János és alsernátoni Jáni Dénes, tartózkodási helyükről megszöktek. Országsszerte körözésük elrendeltetett.

— Köszönetnyilvánítás a nemes szíveknek. Állami elemi iskolánk azon szegény tanulóinak is, kik még eddig ruházatsegélyben nem részesülhettek, angyalai megérkeztek. Meghozták számukra az új évi ajándékok. Adományok érkeztek: Benke Gyula, országgyűlés képviselő úrtól 60 korona. Ifj. Tóth Istvánné, öngagságától 4 korona. Csomortáni P. Gaudencz, gym. tanár úrtól 2 korona. Dávid István keresk. úrtól 4 korona, összesen 70 korona. Ezen nagylelkű és szíves adományokból felruháztattunk 18 szegény tanuló. Ezek sem fázhatnak, ezek sem dide-regnek többé s így nyugodtan járhatnak iskolába. Jól eső érzéssel s lelki megnyugvással mondhatom, hogy áll. iskolánk 107 szegény tanulója közül egy sincs, ki ruházatot nem kapott volna. Vajjon Magyarország összes iskolái közül hány van ilyen szerencsés helyzetben? Áldja meg az Isten a föld minden javaival, áldja meg boldogsággal mindazon nemes szívű egyéneket, kik e kedvező állapotot elővarázsolták. Ezt kívánom én; ezért könyörögnek a

Mindenhatóhoz a szegény tanulók. K.-Vásárhely, 1901. jan. 15-én. M. Székely János, áll. isk. igazgató.

A só beszerzés megkönnyítése. A magyar kormány ismét oly intézkedést tett, a mely nagy mértékben hasznára válik a kereskedelemnek és iparnak, valamint a nagyfogyasztó közönségnek is. Lukács László pénzügyminiszter ugyanis meggyőződéséről, hogy a sóbeszerzés terén az időszert fennálló bonyadalmak és nehézségek viszonyok reformra szorulnak, a Budapesten székelő „Magyar kereskedelmi részvénytársaságot” megbízta azzal, hogy a sóvásárló kereskedők gyors és előnyös kiszolgálásáról gondoskodjék, valamint, hogy az iparsó beszerzését is mindenképen megkönnyítse. Az egész országban minden kereskedőnek sok baja volt eddig a sóvásárlással és ezért kétségtelen, hogy általános örömmel kell üdvözölni a miniszternek ezt az igazán gyakorlatias intézkedését.

— **Papp Béláné férjhez megy.** A „Debreczeni Hírlap” írja: Szatmáron érdekes hírt robesgetnek. Ha igaz, egy meggyötört szívű, szerencsétlen asszonynak arczáról fogja az isteni gondviselés letörölni a könnyeket. Mint befejezett tényről beszélnek, hogy Papp Béláné egy előkelő szatmári orvoshoz megy férjhez. Nem tudjuk, mi igaz ebben a hírből, de a mennyiben megfelel a valóságnak, a rettenetes tragédia sötétségét a sors így meg fogja enyhíteni s nyugalmat ad egy megtört szívű asszonynak s tisztességes nevet két szerencsétlen gyermeknek.

CSARNOK.

A kis mérnökne.

— Apró mese. —

Végtelenül kedves házi kisasszony fogadja a vendégeket. Egymásután érkeznek, úgy, hogy még jóval a szürkület előtt együtt a társaság.

A szalonban megütik a zongorát, a leányok a játszó körül csoportosulnak, az asszonyok pedig körülvesznek egy örökké vidám asszonykát, kinél ajkairól oly észvesztően cseng-bong a szó. A férfiak társasága megoszlik, jut belőlük a házi gazda dohányzószobájának, hol kitűnő bor a marasztaló; jut a leányok társaságának is, hol a szép szemek lánczolgat le az ifjú embert, sőt még az asszonyok közzé is befurakodot egyik másik mende-mondákért rajongó ilju, hol most még hangosabb lesz a szó.

Az örökké jókedvű, bohémvörű asszonyka bámulóiról beszél. Cseng-bong a szó.

— Tudjátok, bámulom bennük a bátorságot, hogy annyi kudarc után is újra és újra talpra állanak. Pedig mennyi szegény van egy ilyen kudarcban s minő jól esik kacagni a vakmerők visszavonulásán! Ő előttük azonban, gyakran dicsőség számba megy a meghátrálás! is... néhézzenek tudnak vele... Én azonban hamarosan végzek velük.

— No... no!... hangzik valahonnan a sarokból.

— És maguk nem hiszik? Hahaha... hahaha — s hátra dőlve a pamlagon gerlemódra kacagott a bohém asszonyka... Igazán nem hiszik...? no tudják, engem még nem zavart még senki nyugalmamban, de én már nagyon sokat.

— Tudjuk... tudjuk... bolintgattak az asszonyok.

— Ugy-e, édeseim...? Ja! nagyon sokat felültettem én már... nagyon sok rajongó fiatal urat tettem csuffá

A fiatal emberekben föltámadt a büszkeség s ellent merészelték mondani a szép asszonynak.

— S azt hiszi nagyságos asszonyom, hogy azok nem játszották ki önt még soha?...

— Biztos vagyok benne. Engem nem egy könnyen lehet becsapni... hanem én hamar lépve viszem embereimre... már leánykoromban becsaptam egy fiatal mérnököt...

— No! igen az urát... az urát... vágja oda egy malicziózus hang.

Az asszonyok összenéztek. A kis mérnökne ajkára harapott. Csend lett.

Szerencsére a házi kisasszony oszonnához szólította a társaságot.

Zombory Dezső.

HIRDETÉSEK.

911—1900. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kézdivásárhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. 391. számú végzése következtében Dr. Balogh Vendel ügyvéd által képviselt Robei és társa cég javára, márkosfalvi Forró Albert és társa ellen 528 K. hátrálék s jár. erejéig 1895. évi nov. hó 5-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján foglalt és 2580 koronára becsült következő ingóságok u. m. Forró Albertnél ökrök, lovak, sertések, 40 hektó törökbuza, gyapjufésülő gép, triór rosta, Koos Andrásnénál lovak, szekerek, bivalyok, ökrök, sertések és 30 hektó törökbuza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a k.-vásárhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. 391. számú végzése folytán a hátrálék tőkekövetelés, ennek a végzésben megítélt járuléka erejéig Márkosfalván a helyszínen leendő eszközölésére 1901. évi január hó 22-ik napján d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások isle- és felülfoglaltaták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt K.-Vásárhely, 1901. évi január hó 4-dik napján.

(8. 1—1.)

Kakutsi Ádám,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 4006—900. tlkvi.

Árverési hird. kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kézdivásárhelyi Takarékpénztár végrehajtónak, Rápolthy Károly végrehajtást szenvedett elleni 610 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén lévő, Peselnek község határán fekvő, a peselneki 428. sz. tlkvb. 2747., 2748. hrsz. ingatlanra 492 korona, 2775. hrsz. ingatlanra 116 korona, ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi február hó 11-ik napján d. e. 9 órákor Peselnek község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi december hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság. K.-Vásárhelyt, 1900. évi okt. hó 30-án.

(9 1—1.)

Vajna,
kir. tvszéki bír.

Sz. 4112/900. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy id. Csizsár József végrehajtást Nagy Lajos timár végrehajtónak szenvedett elleni 200 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén lévő, K.-Vásárhely városban fekvő, k.-vásárhely-kantai 716. sz. tlkjb. foglalt 1399. hrsz. a. ingatlan 67 korona, az 1401. hrsz. ingatlanra az árverést 617 korona, ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi február hó 5-ik napján d. e. 9 órákor alólírt tlkvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi december hó 1-én 3333. sz. a. kelt, igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság.

Kézdi-Vásárhelyt, 1900. november 5-én.

(10. 1—1)

Vajna,
kir. törvényszéki bír.

Hirdetések
jutányos áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

BUTOR
készpénz fizetés mellett jutányos áron kapható
IFJ. JANCSÓ MÓZES butorraktárában
Kézdi-Vásárhelyen.

Ny. Ifj. Jancsó M.-nél Kézdi-Vásárhelyt.